

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Årsmødet 2019	side 4
Referat fra generalforsamlingen den 25. maj ..	side 6
Formandsberetning	side 7
Slægtsgårdsarkivet	side 9
Skovmorten i Brandelev	side 10
Høvdingsgård	side 12
Nyt fra kredsene	side 13
Kommende kredsaktiviteter	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Juli- august 2019

Nr. 458 - 76. årgang

Fra årsmødets besøg på Gammel Wiffertsholm

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941
www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Kasserer:

Connie F. Neumann, Valmuevænget 8, Grønnemose. 5560 Aarup.
Tlf. 40 30 35 52. E-mail zenta1@outlook.dk

Medlemsadministrator:

Torben Videbæk, Vasehøj, Vasegårdsvej 4, 3720 Aakirkeby.
Tlf. 29 21 52 64. E-mail tv@blf.dk

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Gunhild Olesen Møller,
»Bronzehave«,
Strædet 38, 7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
gunhildom@gmail.com
(Formand: Midtjysk kreds)

Næstformand:

Niels Ole Volhøj
»Volhøj«
Bettevej 38, V. Tversted, 9881 Bindsløv
Tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkredsen)
(Formand: Arkivudvalget)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«,
Hammerbakke 3, 4050 Skibby
Tlf. 47 52 99 18
jensbjensen@privat.dk
(Formand: Nordsjællandskredsen)

Jens Ole Munch

Søndre Alle 6, 3700 Rønne
Tlf. 51 95 17 22
lisa@munch.li
(Formand: Bornholmkredsen)

Karen Andersen,

»Baungaard«,
Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
Tlf. 29 26 20 13
vollerupvej70@gmail.com
(Formand: Vestsjællandskredsen)

Jørgen Elholm,

»Østergård«,
Helgesvej 55, 4160 Herlufmagle.
40 33 50 69.
Elholm@lollands.net.
(Formand: Sjælland Syd kredsen)

Hans Jørgen Hansen

»Bregnholt«,
Adelgade 88, 4880 Nysted.
Tlf. 54 86 42 22.
bregnholtpc@hotmail.dk
(Formand: Lolland/Falster kreds)
(Medlem af forretningsudvalget)

Peder Høite Hansen,

»Revningegård«,
Revningevej 116, 5300 Kerteminde
Tlf. 65 32 13 87
Peder.revninge@gmail.com
(Formand: Fynskredsen)

Paul Henrik Hansen

Tøndervej 31, Alslev. 6230 Rødskro
Tlf. 51 78 27 25
E-mail skaarupellen@hotmail.com
(Formand: Sønderjyllandskredsen)

Harry Jensen

»Lille Stræde«,
Sønderbyvej 1, 6900 Skjern.
Tlf. 40 17 36 90
Harry.Jensen@Staubing.dk
(Formand: Ringkøbingkredsen)

Steffen Buch Juul

»Jægergården«,
Høllundvej 6, Høllund, 7100 Vejle.
Tlf. 75 86 54 93.
steffen42@icloud.com
(Formand: Vejlekedsen)

Vibeke Binnerup

Hovedvejen 138, 8963 Auning
Tlf. 60 72 55 68.
Vibeke@vestdjursnet.dk
(Formand: Århuskredsen)

Mads P. Christensen

»Als Nygaard«,
Petersborgvej 11, Als,
9560 Hadsund
Tlf. 21 55 59 50
mathy@postkasse.net
(Formand: Himmerlandskredsen)

Formanden skriver:

Dansk Slægtsgårdsforening har netop afviklet sit årsmøde i Himmerland. Der var 71 tilmeldte og efter et navneopråb blev det talt op til at der var 37 stemmeberettigede til stede. Jeg indledte mødet med at byde velkommen og bad herefter forsamlingen mindes Finn Bang Olsen, foreningens næstformand, der var død i april 2019. Kort tid før han ville være fyldt 70 år. I Hovedbestyrelsen (HB) og især i forretningsudvalget (FU) har vi arbejdet tæt sammen og vi har altid sat stor pris på Finns tilgang til tingene og vores tillidsfulde samarbejde i FU. Finn har også gjort et stort arbejde i Fynskredsen. Ære være Finns minde.

Dirigent på årsmødet og festtaler var tidligere forstander Niels Quist-Jensen fra Lundbæk Landbrugsskole.

Årsregnskabet for 2018 udviste et godt resultat. Her i år 2019 kommer udgiften til udfasning af arkivdriften, men det kan klares ved at bruge af formuen for at sikre arkivalierne for eftertiden.

Et fast punkt på årsmødet er valg af landsformand. På vegne af HB indstillede medlem af forretningsudvalget Niels Ole Volhøj undertegnede til genvalg. Jeg blev genvalgt, der var ikke andre kandidater. Modsat de to foregående år var der ikke kampvalg denne gang.

Efter årsmødet var der som vanligt et kort hovedbestyrelsesmøde, og der var 12 af 13 kredse repræsenteret. Jeg undlod at stemme på vegne af Midtjysk Kreds.

Som ny næstformand blev valgt Niels Ole Volhøj fra Vendsysselkredsen og som nyt forretningsudvalgsmedlem blev valgt Hans Jørgen Hansen fra Lolland/Falster Kredsen.

Eftersom der ved Finn Bang Olsen død var blevet en post ledig i fondsbestyrelsen for Jens og Anna Jensens Fond, skulle HB indstille et nyt medlem og valget faldt på Gunnar Hansen fra Fyns Kredsen. Angående denne fond modtog jeg som nytiltrådt formand i 2015 en henvendelse fra medlem af fonden Carl Martin Christensen at han ønskede at blive afløst i fondsbestyrelsen. Det blev dog aftalt at fonden ville arbejde videre med en afvikling i form af at lægge fonden sammen med andre fonde på Dalum Landbrugsskole. Siden er der sket et par dødsfald i fondsbestyrelsen i år 2017, bl.a. den ministerielt udpegede. Fondsbestyrelsen består af tre personer og her igen ved Finn Bang Olsens død i 2019. Det ene fondsbestyrelsesmedlem skal udpeges af Fødevareministeriet og to af hovedbestyrelsen for Dansk Slægtsgårdsforening. Jeg går ud fra at der stadig arbejdes på en sammenlægning, vel vidende at Civilstyrelsen er tung at arbejde med. Finn Bang Olsen oplyste på FU-mødet i foråret at der ikke have været møde i fonden i år. Fondens kan søges af unge i hele Danmark. Dansk Slægtsgårdsforening har haft faldende medlemstal gennem mange år og hermed færre indtægter til sin disposition. Det har været nødvendigt løbende at se på udgifterne. HB tog i 2018 den beslutning at ville udfase Slægtsgårdsarkivet og det har der været arbejdet med siden. I foråret 2019 blev jeg af HB bemyndiget til at underskrive et tilbud fra Rigsarkivet og efter sommerferien vil en transportgruppe afhente de aftalte arkivalier. Herefter kommer afviklingen af det øvrige.

Vi var sidste år spændte på hvordan Rigsarkivet ville se på vores anmodning om overtagelse af arkivet, da de er meget restriktive i deres tilgang til afleveringer. Nu kan vi glædes over at det sikrer at historien om de danske slægtsgårde for eftertiden bliver varetaget af den højeste sagskundskab. Som en udløber af denne udfasning af arkivet var det mest hensigtsmæssigt at få vedtægterne konsekvensrettet og få skrevet Slægtsgårdsarkivet ud. Ligeledes har foreningen heller ingen ansatte, så også her var der behov for at tilrette i overensstemmelse med de faktiske forhold. Vedtægtsændringsforslaget blev vel modtaget på årsmødet og lægges på hjemmesiden slaegtsgaardsforeningen.dk

Gunhild Olesen Møller

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens medlemsadministrator:
Torben Videbæk, Vasehøj, Vasegårdsvej 4, 3720 Aakirkeby.
Tlf. 29 21 52 64 E-mail tv@blf.dk

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning, tlf. 86 48 48 16
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet,
når man til billetsalget i porten oplyser,
at man kun skal på arkivet.

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen
Kløvervej 5, 8850 Bjerringbro.
Tlf.: 86 68 40 47.
Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv., 8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmeløv
Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 459 udkommer omkring
den 1. september 2019.
Deadline for indlæg 1. august 2019

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Grafisk
Ndr. Ringgade 70 A
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

75 år

Harry Jensen, Stauning, runder den 19. juli de 75 år. Siden 2018 har Harry Jensen været formand for slægtsgårdsforeningens Ringkøbingkreds. I årene 1968-1998 sad han som niende generation på Strædegård. Gården overgik til sønnen. Harry Jensen tog initiativet til Stauning Whiskey, og produktionen er henlagt til nogle overflødige landbrugsbygninger på en gård ikke langt fra Strædegård. I 1994 valgtes Harry Jensen til Ringkøbing Amtsråd, hvor han har været formand for udvalg for teknik og miljø. Med strukturreformen fortsatte Harry Jensen i Regionen, men inden sidste valg besluttede han ikke at søge genvalg.

Til lykke med dagen.

Nye kredsformænd

Fynskredsen har valgt Peder Høite Hansen, Revningegården, Kerteminde til ny formand. Peder Høite Hansen har en lang karriere som aktiv i landbrugets organisationer bag sig. Fra 1990 til 2002 var han formand for Østfyns Landboforening. Han har også været formand for Landsudvalget for Ungdomsarbejde.

Peter Høite Hansen er af landboforeningerne udpeget til medlem af Jordbrugskommissionen for Region Syddanmark Øst.

Sjælland Syd har efter generalforsamlingen den 26. april konstitueret sig, og ny formand blev Jørgen Elholm, Herlufmagle. Indtil for fem år siden drev han slægtsgården på Lolland, hvor han var sjette generation, men den planlagte Femernforbindelse medførte, at hans gård blev eksproprieret. Derefter købte han Østergård i Herlufmagle i 2014.

Jørgen Elholm har været meget aktiv i slægtsgårdskredsen på Lolland-Falster, og derfor var det naturligt for ham og hustruen at engagere sig i den kreds, som de nu er flyttet til.

Medlemsadministrator

I dette forår fik Slægtsgårdsforeningen ny medlemsadministrator, idet Torben Videbæk tilbød at overtage opgaven.

Torben Videbæk er planteavlskonsulent på Bornholm, men han stammer fra slægtsgården Videbækgård i Østsjælland.

Torben Videbæk er sammen med faderen, Niels Videbæk, faste deltagere i Slægtsgårdsforeningens årsmøder.

JENS OG ANNA JENSENS FOND

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond,
der uddeler rejselegatertil unge, der vil uddanne sig
i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere,
der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:
Carl Martin Christensen,
Rugvænget 5, 5400 Bogense.

Årsmødet 2019

Slægtsgårdsforeningens årsmøde i Himmerland blev en succes for værtskredsen. Kredsformand Mads P. Christensen og hans bestyrelse havde tilrettelagt et meget interessant program for udflugterne lørdag og søndag.

Det hele tog sin begyndelse fredag morgen på Midtsjælland, da 25 medlemmer samledes i en bus på den traditionelle fortur, som er afviklet siden 1989. Efter opsamling af 6 medlemmer i Vissenbjerg og tid til formiddagskaffen ved Middelfart, kom vi til Lyngbygård Golfcenter, hvor restauranten ventede os med en let frokost. Ved goldcenteret sluttede enkelte medlemmer sig til os. Efter frokosten kom godsejer Niels Jørgen Bønløkke for at lægge op til besøget på Lyngbygård, og nu sluttede selveste landsformanden, fru Gunhild Olesen Møller med ægtefælle, Egon F. Møller, sig til selskabet.

Vi gik fra golfrestauranten gennem Lyngbygårds have, hvor godsejere fortalte om gården, hovedbygning og enkelte træer. Vi fortsatte om på gårdspladsen og gik ind i hallen, hvorfra vi gik gennem de smukke stuer, og godsejeren havde meget at fortælle. Ude igen søgte i mod bussen og kørte 1½ km til godsets nye avlsgård, hvor vi hørte om landbruget og så maskinparken.

Efter dette på alle måder meget interessante besøg kørte vi til Lundbysamlingen. Her blev vi modtaget af Leo Christensen, der har skabt den historiske udstilling om træfningen 3. juli 1864 og er dens leder. Leo Christensen fortalte meget engageret om træfningen mellem de danske og preussiske soldater. Træfningen fandt sted på en mark, der hører til hans gård.

Leo Christensen fik hjælp til omvisningen af sin faste medarbejder, Rikke Mikkelsen, som førte gæsterne fra samlingen til højen med mindesmærket, og undervejs udpegede stederne for træfningen.

Vi havde den glæde, at formanden for Himmerlandskredsen, Mads P. Christensen, var tilstede og på den måde bød velkommen til Himmerland.

Leo Christensen fortæller om træfningen ved Lundby.

Det var blevet tid til at søge mod vort herberg, og chaufføren, Michael, havde valgt en smuk tur gennem Rebild Bakker, som blev en behagelig afslutning på dagens oplevelser.

Lørdag

Vi begyndte dagen med besøg på Lille Vildmosecenteret, hvor vi ved Brandvagtårnet blev modtaget af naturvejleder Michael Enggaard. Fra Brandvagtårnets top hørte vi om netop brandvagten i mosen. Han fortalte derefter om mosens opståen, udnyttelse og retablering. Det blev et meget interessant foredrag om naturen på dette sted. Således rustede fortsatte vi til selve centeret, så os omkring og nød en let frokost.

Efter den både interessante og behagelige oplevelse forlod vi Lille Vildmosecenteret og kørte til herregården Gammel Wiffertsholm. Her blev vi modtaget af godsejerparret Tina og Flemming Lindegaard.

Naturvejleder Michael Enggaard, der ledede os gennem Lille Vildmoses historie.

Forturens deltagere sammen med godsejer Bønløkke i haven til Lyngbygård.

*Årsmødedeltagerne
samlet til en for-
friskning i haven til
Mysagergård.*

Vi samledes foran den enestående hovedbygning og gods-ejeren fortalte om hovedbygningen, ejerne gennem et halvt årtusind, og om hans slægt gennem 6 generationer samt om landbruget. Alle bemærkede den entusiasme Flemming Lindegaard har for sin gård og sit erhverv. Besøget sluttede med et kik på den gamle vandmølle.

Det var tid til at finde hotellet, hvor eftermiddagskaffen skulle være parat. Da der ikke er noget positivt at fremhæve om dette traktement, lades det ubeskrivet.

Vi samledes i det hotellet kalder "Det lille auditorium" for at afholde generalforsamlingen.

Da foreningen i 1992 også afholdt årsmødet i Himmerland og benyttede samme hotel, benyttede vi det store auditorium.

Beretninger og referat fra generalforsamlingen ses på de følgende sider.

Lørdag aften samledes godt et halvt hundrede medlemmer til festaften. Der serveredes en delikat middag med vine. Undervejs holdt tidligere forstander for Nordjyllands Landbrugsskole, Niels Quist-Jensen festtalen, der tog udgangspunkt i Jens Smerup Sørensens sang "Jeg ejer både mark og eng".

Søndag

Søndagen begyndte i Skørping Nykirke med morgenandagt. Gudstjenesten var tilrettelagt for os, da sognet havde et andet program for dagen. Det blev en helt særlig oplevelse, hvor pastor emer. Ingeborg Bruun Sebbelin, tidligere Øster Hornum sogn, tog udgangspunkt i kirkens store glasmaleri "Livets landskab". Vi fik forklaret maleriets symbolik og vi sang den salme, som Lisbeth Smedegaard Andersen i 2015 skrev til glasmaleriet, og som kirkens organist Per Bach har sat i musik.

Det blev en på alle måder stor og betagende oplevelse.

Vi fortsatte til Mysagergård, blev modtaget af Kirsten og Bjørn Borup. I haven ventede en forfriskning og derefter gav Bjørn Borup en god orientering om gården. Efter at have set os om, gik turen til Lundbæk. Den gamle herregård har siden 1947 været hjemsted for Nordjyllands landbrugsskole, og her tog forstander Erik Poulstrup imod. Vi så os om i skolebygningen, hørte om stedet og fortsatte til hovedbygningen, hvor vi oplevede for stilfulde hall, det helt særlige trapperum og den store sal.

Forstander Erik Poulstrup sagde i forbindelse med orientering om landbrugsskolen, at vi uddanner for få. Landbrugsskolernes kunder er landbruget, som man uddanner elever til. 30-40 % af eleverne er fra landbruget, men uanset rekrutteringen, mangler der uddannede landmænd.

Vi sluttede i skolens spisestue, hvor der ventede en glimrende frokost samt kaffe og kage.

Her kunne kredsformand Mads P. Christensen og landsformand Gunhild Olesen Møller takke af, og det var tid at finde hjemad.

Mads P. Christensen og hans bestyrelse kan glæde sig over, at de havde truffet nogle gode valg og årsmødet i Himmerland vil blive husket som indholdsrigt og fornøjeligt.

Et tilbageblik

Som anført afholdt Slægtsgårdsforeningen årsmøde i 30.-31. maj 1992 på samme hotel i Rebild. Det var i foreningens storhedstid, og til sammenligning med de tal der er oplyst fra i år, bringes her nogle tal fra 1992:

Fortur bus 32

Lørdag: frokost 180, kaffe 240, middag 254

Søndag: frokost 290, bus 156

OGN.

Årsmødet sluttede med besøg på Lundbæk. Fra venstre forstander Erik Poulstrup, Nordjyllands Landbrugsskole, landsformanden, fru Gunhild Olesen Møller og formanden for Himmerlandskredsen, som stod for arrangementet, Mads P. Christensen.

Referat fra generalforsamlingen den 25. maj 2019

Af: *Guðrun Knudsen.*

Landsformand Gunhild Olesen Møller bød velkommen til Hotel Rebild Bakker, og vi sang slægtsgårdssangen.

Der var 37 stemmeberettigede tilstede.

Fhv. forstander på Lundbæk Landbrugsskole, Niels Qvist-Jensen blev valgt til dirigent. Han konstaterede, at årsmødet var rettidigt indkaldt. Til stemmetæller blev valgt: Jens Qvist Fog, Hæsum (Himmerlands kredsen) og Erling Davidsen, Jelling (Vejle kredsen)

Landsformand Gunhild Olesen Møller aflagde beretning, herunder beretning om medlemsbladet, som kan læses herunder.

Formanden for Slægtsgårdsarkivet, Niels Ole Volhøj, aflagde beretninger fra arkivet. Læs beretningerne på de følgende sider.

Beretningerne drøftedes: Til slut var der et medlem, der begejstret sagde, at de i deres familie betragter årsmødet, som en dejlig ferie, på tre gode dage.

Beretningerne blev godkendte.

Fremlæggelse af regnskab og budget v. kasserer Connie F. Neuman.

2018 var der en indtægt på 293.729,90 kr. og en udgift på 221.362,47 kr. og et overskud på 72.367,43 kr.

Omkostning ved drift af arkivet var 34.489,15 kr.

Kapitalkonto står på 278.300,00 kr.

Regnskabet blev godkendt.

Budget 2020: indtægt 230.000,00 kr. udgift 257.700 kr. det giver et underskud på 27.000,00 kr.

Budgettet er godkendt. Kontingent uændret kr. 300.

Behandling af indkomne forslag: Slægtsgårdsforeningens vedtægter skal tilpasses udfasningen af arkivet, og der er noget om, hvad man gør i tilfælde af opløsningen af

foreningen, som bestyrelsen foreslår, at årsmødet tager stilling til.

Ændringerne af vedtægter blev enstemmigt vedtaget.

Valg af landsformand. Niels Ole Volhøj foreslog på hovedbestyrelsens vegne, genvalg til Gunhild Olesen Møller. Da der ikke blev foreslået andre kandidater. Konstaterede dirigenten, at det kunne betragtes som en kåring.

Valg af revisorer: Der var genvalg af Harly Nielsen. Morten Lynggaard Pedersen blev valgt til at afløse Kirsten Johnsen.

Årsmøde 2020 bliver efter indbydelse af Vejlekredsen i Vingstedcentret 22.-24. maj.

Under eventuelt takkede Inger Marie Wibholm for de år, hvor hun førte medlemslisten, det gav hende gode oplevelser.

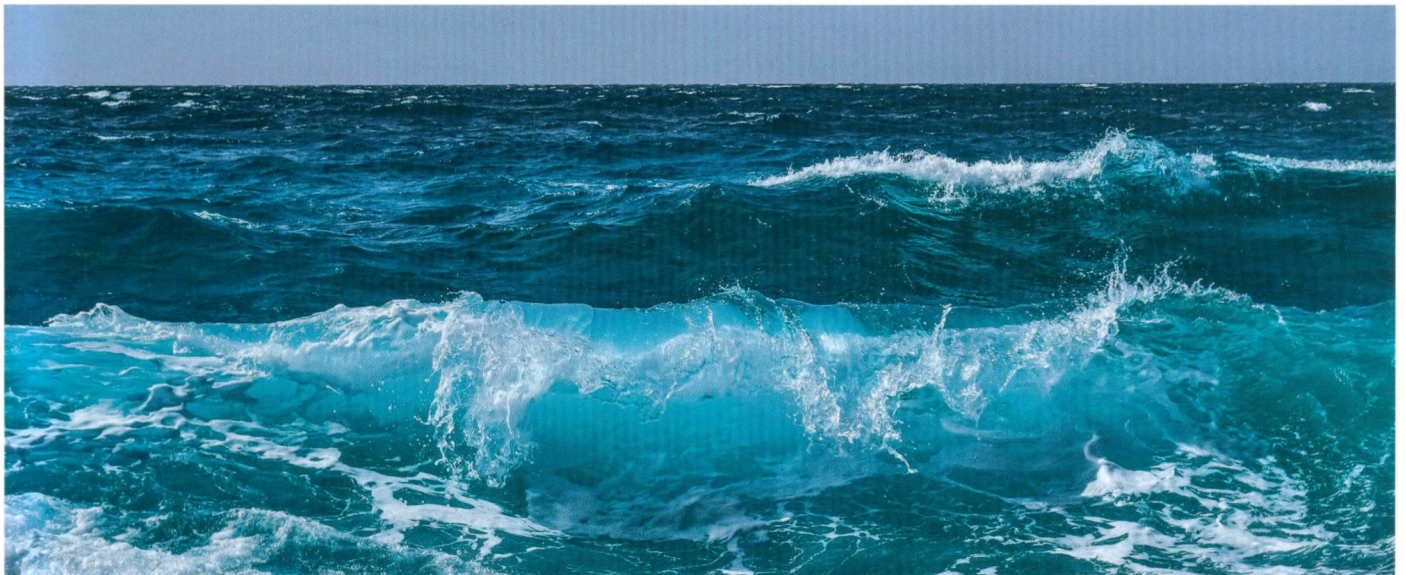
Steffen Buch Juul, formand for Vejlekredsen, orienterede om årsmødet i 2020. Der bl.a. foregår nær ved Givskud Zoo, hvor nogle landmænd er gået sammen om at etablere et foderselskab.

Gudstjeneste om søndagen bliver i Nørup kirke, og vi skal se Vejle Ådal, Dalbo maskinfabrik der laver tromler og slutter på Hotel Brede Hus.

Landsformand, Gunhild Olesen Møller, takkede Steffen B. Juul for orientering om næste årsmøde. Hun takkede Himmerlandskredsen for at arrangere et fint årsmøde og hun takkede Niels Qvist-Jensen for god ledelse af årsmødet.

Mads P. Christensen (Himmerlandskredsen) overrakte Niels Qvist Jensen en buket røde roser, som var tiltænkt til hans kone.

Vi sluttede et godt årsmøde med at synge: "Blæsten går frisk over Limfjordens vande".

Formandsberetning

Fru Gunhild Olesen Møller sagde: ”Nu er det et år siden vi var samlet til årsmøde. Allerede dengang talte vi om at der manglede vand og markerne var tørre. Det var godt at vi ikke vidste at der ventede endnu to måneder uden nedbør. Også i år har der været et tørt forår. Nogen egne har fået en del vand,

men på den hjemlige gård på Sydmons er der faldt under 20 millimeter i de sidste to måneder.

Der er valgkamp for tiden og visse partier pønser på at øge skattebetalingen ved generationsskifter. Ligeledes fylder den grønne dagsorden i debatten.

Priserne på svinekød er steget. Grundet svinepest i Kina. Den enes død, den andens brød.

Sidste årsmøde fandt sted på Hotel Comwell i Sorø den 26. maj 2018 med Leif Lørring som dirigent. Tak til Sjælland Syd for tilrettelæggelsen og et godt program. Efter forelæggelse af beretning og regnskab var der valg af landsformand. Foruden undertegnede meldte Inger Hansen sig som kandidat. Ved det efterfølgende valg fik Inger Hansen 4 stemmer og jeg fik 37 stemmer. 4 stemmer var blanke.

Bestyrelsen konstituerede sig efterfølgende med Finn Bang Olsen fra Fyn som næstformand og Niels Ole Volhøj fra Vendsyssel som forretningsudvalgsmedlem. Hvilket var uændret, ligeledes fortsatte Niels Ole Volhøj som formand for Arkivudvalget og Jens Ulrik Tarpgaard som medlem i arkivudvalget.

Vedrørende regnskabet som bliver forelagt om lidt. Mine kommentarer hertil.

Indtægterne

Det er Inger Hansens budget som hun som kasserer uddelte på årsmødet i 2017 i Viborg. Det var ikke et budget der var godkendt i bestyrelsen.

Der var i år 2018 882 betalende medlemmer, hvilket er 32 mere end budgetteret.

Desuden er der kommet en engangsindtægt i efteråret på kr. 20.000 fra et testament. Så alt i alt et større indtægtsgrundlag på omkring kr. 30.000.

Udgifterne

Der er to regninger der ikke er nået frem til status. Huslejen på Slægtsgårdsarkivet kr. 13.394 og en bladudgivelse kr. 14.778. I alt kr. 28.172,13 skal så betales her i år 2019. Arkivet har kostet kr. 34.489,15 og jeg har nævnt huslejen. Kr. 13.394. Desuden er rejseudgifterne reduceret og bragt i overensstemmelse med SKATs regler.

Som noget nyt får begge arkivarer kr. 3.750 udbetalt skattefrit efter Statens regler.

Under arkivet er ligeledes budgetteret med, at de to arkivarer kan deltage i årsmødet uden beregning. Det havde de begge fravalgt i år 2018, da mødet var henlagt til Sorø på Sjælland. Begge arkivarer bor i Midtjylland.

Årsmødet i Sorø udviste et overskud på kr. 6.844,37.

Dette gode resultat skyldes også at flere af gratiserne ikke deltog i hele eller dele af årsmødet.

Medlemsadministrator Inger Marie Wibholm og ægtefælle deltog kun i en lille del af årsmødet. Ligeledes kasserer Connie F. Neumann. Hendes ægtefælle deltog ikke.

Min ægtefælle deltog heller ikke. Det ville have forrykket resultatet væsentligt hvis alle havde deltaget.

I år 2019 ser det ud til at det bliver væsentlig anderledes og alle gratisere ser ud til at ville deltage i et eller andet omfang. Derfor er det nødvendigt i budgettet for år 2020 at afsætte flere midler til gratisernes deltagelse.

Slægtsgårdsarkivet

Det vil formand for Arkivudvalget Niels Ole Volhøj orientere om.

Der er senere i dette møde forslag om vedtægtsændringer. Eftersom ingen i bestyrelsen ville indgå i arbejdet med at forny vedtægterne, allierede FU sig med tidligere ejendomsrådgiver Peter Christensen der er uddannet i forvaltningsret på Aarhus Universitet. Vedtægtsændringerne drejer sig overvejende om konsekvens rettelser, hvor arkivet skrives ud af vedtægterne.

Årsmødernes form

Eftersom kredsbestyrelserne har valgt nogle ret dyre årsmødehoteller er der flere af vore medlemmer der finder det ret dyrt at deltage. Det gælder både Comwell i Sorø sidste år, for Comwell i Rebild i år og Vingstedcentret i 2020 gælder det samme. I år var der bestilt til 110 deltagere i Rebild. Det er så landet på 71, når der er flest.

Antallet af værelser har jeg nedjusteret flere gange. I denne weekend afholder Lars Larsen golfturnering i Himmerland og der er karneval i Aalborg, så alt er booket. Golfturneringen er et meget stort arrangement, der trækker på hotelkapacitet i hele Himmerland og Aalborg området.

På alle ovennævnte hoteller er der høje lokalelejer til fx årsmødet/GF. Så det med at årsmødet/generalforsamlingen er gratis holder ikke. Det koster desuden også kaffen.

I Sorø var der ret dyre besøgssteder. Det har vi prøvet at undgå i Himmerland, samt skåret ned på den ene frokost. Det samme gælder i Vingsted.

Det er selvfølgelig vanskeligt at lave et budget i januar 2019 for deltagelse i Rebild, når man ikke kender deltagerantallet.

Priseksempel for en deltager der rejser med bus, overnatter i enkeltværelse og deltager i hele programmet 4.142 kr. Tilmeldingsblanketten var i blad nr. 456. Det er også det beløb det koster foreningen for at vores frivilliges deltagelse.

Man kunne jo spørge om vi skal blive ved med at arrangere dansemusik og buskørsel? Interessen for sidstnævnte er begrænset.

Forretningsudvalget har afholdt to møder. Referaterne er udsendt til HB. I forlængelse af disse møder er der afholdt bladmøde med Ole G. Nielsen. Her er de kommende blade og deres indhold blevet drøftet.

Kasserer Connie F. Neuman har deltaget i dele af FU møderne og økonomien er blevet gennemgået. Dette samarbejde fungerer til alles tilfredshed.

Der har desuden været to møder på Slægtsgårdsarkivet. Dels med repræsentanter for Statens Arkiver og dels med

en transportansvarlig fra Statens Arkiver. Begge arkivarer har deltaget i disse møder.

I september/oktober arbejdede forretningsudvalget for at få gang i arbejdet igen i det sydlige Jylland.

I kredsen for det Sydlige Sønderjylland havde formanden forskellige udfordringer, men troede hver gang at han var klar til at fortsætte. Det stod på et par år. Formanden havde ikke e-mail, så det var en ret omstændelig korrespondance. I Haderslev Kredsen viste det sig i august 2018 at formanden ikke havde betalt fornyelsen af sit medlemskab for år 2018. I august 2018 nedlagde han formandskabet og meldte sig samtidig ud af foreningen. Haderslev kredsen havde ikke haft nogen aktiviteter i over to år.

Der var ikke indsamlet e-mails i de to kredse. Det gik jeg i gang med og kom i kontakt med de fleste uden e-mail. Det gav en god snak og forretningsudvalget en idé til hvordan man ønskede kredsinddelingen.

Det blev som bekendt til en sammenlægning af de to kredse. På et møde i Rødekro blev der valgt en ny bestyrelse. Der er repræsentanter for begge de gamle bestyrelser i den nye kreds dannelse. Steffen Buch Juhl, Vejle Kredsen og Finn Bang Olsen, Fyn deltog i dette møde.

Medlemsadministration

Der har været en ret omfattende korrespondance med Nordea Bank for at få Torben Videbæk på plads som ny medlemsadministrator. Det gik endeligt i orden omkring 1. marts 2019 og varede et halvt år. Det er meget omstændeligt og kræver en del papirarbejde at skifte navn på en bankadgang. Hvidvaskskandalen har trukket mange spor. Et af dem er at det er blevet meget besværligt at ændre på personer med bankadgang.

I årets løb har vi sagt farvel til de to ejendomskonsulenter, der begge stoppede på deres arbejdspladser. Det var en ordning som tiden var løbet fra. Der er sket mange fusioner i landbrugsrådgivningen, og de har den nødvendige ekspertise og specialiseringsgrad til at betjene vores medlemmer.

E-mail indsamlingen: På det sidste har Torben Videbæk meddelt, at i forbindelse med udsendelsen af kontingentopkrævninger er der kommet 28 tilbage som fejlmeddelelser. Så hermed en henstilling om at meddele ændringer til Torben Videbæk.

Jeg kontaktede de kredse i efteråret hvor der manglede mange e-mailadresser. En kreds manglede e-mail på 40. Det er ikke i orden. Det er der også gjort opmærksom på. Det er naturligvis lettere at indsamle e-mails, når man kender lokalområdet. Der er jo en bestyrelse, der kan hjælpe til. Bornholm har e-mail på alle medlemmer. Som eksempel i Midtjysk Kreds har vi tre medlemmer uden e-mail. Stort set alle har i dag en e-mail.

Der har for nylig været lavet en landsdækkende undersøgelse der viste at 92 % af de ældre over 65 år havde været på nettet indenfor en uge. Det gælder formodentlig også for vores medlemmer. Sidste år udsendte Inger Marie Wibholm 391 breve og rykkere. Det var både dyrt og arbejdskrævende. Så kredsformændene har stadig en opgave

Paul Henrik Hansen er valgt som formand for den nye Sønderjyllandskreds. Jens Ulrik Tarpgaard har overladt formandsposten til Harry Jensen og fortsætter som næstformand i Ringkøbing Kredsen. Knud Pedersen er trådt ud af bestyrelsen og Jørgen Elholm er ny formand i Sjælland Syd. Det fik jeg besked om i aftes. Torben Knudsen er næstformand og repræsenterer kredsen her i dag. På Fyn er Peder Høite Hansen lige for nylig blevet ny formand

efter Finn Bang Olsens død. Jeg blev meget ked af det da Finn ringede til mig for nogle måneder siden og fortalte om den diagnose han havde fået. Jeg har været rigtig glad for samarbejdet med Finn. Både for familien og Slægtsgårdsforeningen blev det et alt for tidligt farvel.

Der er en ny fond på vej: "Fond til overtagelse af slægtsgårde i Danmark". Der er afholdt et stiftende telefonmøde den 22. februar 2019. Fondsbestyrelsen består af to advokater og undertegnede. Horten Advokaterne i Hellerup forestår det praktiske. Fonden bygger på en arv fra et barnløst par, der var slægtsgårdsejere på Sjælland. Dødsbobehandlingen er endnu ikke afsluttet så fondens størrelse kendes for indværende ikke. Der er sendt et oplæg til Civilstyrelsen om at fonden udlodder hele beløbet over 20 år. Legatportionerne forventes at blive af mindre omfang.

Tak til de der arbejder for Dansk Slægtsgårdsforening rundt om i kredsbestyrelserne. Der er ret stor forskel på aktivitetsniveauet, så sørg i tide for at få nye bestyrelsesmedlemmer med i arbejdet og skab dynamik. Jeg kan kun opfordre til at der tilbydes nogle arrangementer til medlemmerne. Det er med til at opretholde interessen for foreningen og at medlemmerne gentegner sig.

Hvorfor der stadig er kredse der ikke sender deres programmer ind så de kan komme med i Slægtsgården forstår jeg egentlig ikke. Det er de samme kredse vi stort set aldrig ser i bladet. Medlemmerne efterspørger aktiviteter, og det gælder i hele landet. Nabokredsene er velkomne til at deltage, men det kan jo kun lade sig gøre, hvis de er informeret.

Tak til vores øvrige frivillige hjælpere. Redaktør Ole G. Nielsen har forestået udgivelsen af 5 numre af Slægtsgården. Tak til de to arkivarer, Else Skovbo og Inge Nissen, der holder arkivet åbent på onsdage. Arkivarerne har lovet at være behjælpelige med afviklingen af arkivet.

Tak til Inger Marie Wibholm der var medlemsadministrator indtil årsskiftet og velkommen til Torben Videbæk der har overtaget denne opgave i år 2019.

Tak til kasserer Connie F. Neuman der fører foreningen regnskab og beredvilligt står bi med de informationer FU og undertegnede efterspørger. Tak til FU-medlem Niels Ole Volhøj for rigtig godt samarbejde.

Tak til medlemmerne for at I har gentegnet jer og de af jer der har valgt at deltage her i årsmødet. Tak for henvendelser og forespørgsler. Som landsformand er der ikke mange dage på året, hvor der ikke er kontakter af den ene eller anden art i forbindelse med dette virke. Det går der selvfølgelig en del tid med, men sådan er det jo indenfor det frivillige foreningsliv.

Tak fordi I lyttede."

Slægtsgårdsarkivet

Fra arkivet aflagdes to beretninger. Først en status over arbejdet fra arkivarerne Else Skovbo Jensen og Inge Nissen, og derefter formanden for arkivudvalget, Niels Ole Volhøj.

Arkivarerne meddelte:

Hvad er der sket på slægtsgårdsarkivet siden årsmødet 2018

Der har været ca. 60 besøgende, heraf 2 større grupper. En slægtsforskergruppe fra Silkeborg og en anden fra Randers. De resterende har været enkeltpersoner eller 1-2 sammen. Ikke alle ønskede at finde oplysninger i arkivalierne, men ville blot se, hvad slægtsgårdsarkivet var, da de lige kom forbi og så ,der var åbent.

Der har været en del forespørgsler på mail. En enkelt anmodning om at få udstedt slægtsgårdsdiplom på en gård i Tved ved Ribe.

To andre ønskede uafhængigt af hinanden at købe tomme diplomer, fordi deres familie allerede i 1950'erne havde fået udarbejdet et diplom, der imidlertid efter ca. 60 år var så falmet, at det var svært at læse. De pågældende ville selv sørge for at få teksten overført til det nye diplom. De ville også have kopier af alt, vi havde om deres gård. I det ene tilfælde drejede det sig om ca. 50 kopier, 2 kr. pr. stk. I det andet tilfælde medbragte spørgeren selv en computer og en scanner.

Efter det er blevet aftalt med Rigsarkivet, Viborg, at mapperne med gårdoplysninger skal flyttes dertil, har vi begyndt at rydde op i de enkelte sogne, så oplysningerne om den enkelte gård ligger samlet. Avisudklip er f. eks. tit

bare lagt øverst i sognemappen. Nogle af avisudklippene er så intetsigende, at de kasseres.

En del af det materiale arkivet rummer om forskellige slægter/egne af landet (ikke om gårde) var samlet i store pakker med snor omkring. Det vil Rigsarkivet ikke modtage. Det skal ligge i æsker. Vi havde en del tomme æsker, som nu er brugt. Heller ikke plasticlommer vil Rigsarkivet modtage. Der skal vi finde en løsning, enten store kuverter eller omslag i såkaldt syrefrit papir.

Udvalgsformanden sagde:

Sidste år orienterede vi om, at vi tænker på at udfase Slægtsgårdsarkivet. Det har kostet foreningen, mellem 50.000 kr. og godt 70.000 kr. pr. år. Vi er også gået fra at have 3000 medlemmer til nu, hvor vi har ca. 800. Så arkivet er en større belastning for foreningen.

Der kommer for få besøgende, som har virkelig interesse i de oplysninger vi har.

Adgangsforholdene til arkivet er besværlige, og vores 2 dygtige, frivillige arkivarer er jo også oppe i årene.

Der er kommet et tilbud fra Rigsarkivet. Tilbuddet er underlagt indtægtsdækkende virksomhed.

Der er pålagt tavshedspligt omkring tilbuddet, og om hvor mange hyldemeter Rigsarkivet afhenter.

Tilbuddet beskriver, hvilke arkivalier der er omfattet af tilbuddet, og hvordan de skal afleveres.

Det er arkivarerne orienteret om.

Tilbuddet fra Rigsarkivet blev drøftet på hovedbestyrelsesmødet i marts 2019.

Her var 12 af 13 kredse repræsenteret.

Forretningsudvalget havde på deres møde i februar en forventning om at tilbuddet skulle drøftes på årsmødet.

Hovedbestyrelsen ville det anderledes, og der blev taget beslutning om at bemyndige, vor formand Gunhild Olesen Møller, til at underskrive kontrakten med Rigsarkivet.

Kontrakten er underskrevet og Rigsarkivet vil i løbet af efteråret 2019, afhente det meste og det vigtigste fra arkivet, som skal bevares for eftertiden.

Det er efterfølgende sket, og beskeden fra Rigsarkivet er, at de omtalte arkivalier bliver afhentet efter sommerferien. Skønmæssigt drejer det sig om halvdelen af arkivets indhold.

Der vil være flere ting tilbage på vores arkiv på Gl. Estrup. Det kan have interesse for flere, men først spørges "Det Grønne museum" (Gl. Estrup), derefter: "Danske Slægtsforskere" og til sidst. Lokalkarkiverne.

Formodentlig vil der være et restmateriale, hylder og gamle møbler med videre. Møblerne tilbydes "Det Grønne Museum."

Vi vil opsigte vores lejemål, forsikringer, telefon og internet på Gl. Estrup pr. 31. december, 2019.

(Vi har 1 års opsigelse).

Vore trofaste frivillige, arkivarerne, vil være behjælpelig med at afvikle arkivet, her resten af året.

Der var stor usikkerhed om sidste år, hvordan Rigsarkivet ville se på en overtagelse af Slægtsgårdsarkivet, men det er landet på bedste måde, og arkivalierne bliver bevaret, for eftertiden og overdraget til den højeste sagkundskab.

Skovmorten i Brandelev

Af Ole Krogh Jensen, Kroghbrogaard,
Brandelev, 4700 Næstved

I 1769 kom der nye folk på Hendrik Hansens gård i Brandelev. Gården var ligesom byens øvrige 11 gårde fæstegård under Holmegaard gods og havde nr. 6 i den gamle matrikel. De nye folk på gården hed Karen Jørgensdatter og Christen Henrichsen, og de var min farmors farfars forældre.

Karen var datter af Johanne Jeppesdatter og Jørgen Pedersen på nabogården nr. 5 i Brandelev. Christen Henrichsen kom fra Lov, hvor hans far, Henrich Larsen, var gårdfæster. Det var før udskiftningen, og gården havde ligesom Brandelevs øvrige gårde deres agre som jordstykker i byens opdyrkede jord fordelt i byens 155 åse, hvor hver gård havde en ager. I enkelte åse kunne en gård have flere agre, ligesom der kunne være åse, hvor ikke alle gårde havde agre. Endelig var åsene opdelt i tre vange kaldet trevangsbruget, hvor man skiftede mellem at dyrke rug og byg, hvorefter jorden lå brak tredje år.

I Karen og Christens ægteskab fødtes 8 børn, hvoraf 5 blev voksne.

Da de havde haft gården i 28 år, nåede landboreformens vigtigste del, nemlig udskiftningen, Brandelev i 1797. Byens jorder blev målt op og fordelt efter bonitet mellem byens 12 gårde. Hver gård fik 7 tdr., 4 skp., 2 fjd., og 2 alb. hartkorn, der arealmæssigt svingede mellem 64 og 110 tønder land. 5 af byens gårde skulle flyttes ud på det yderste af byens jorder, der var delvist opdyrket, men ellers lå hen som overdrev. Christen var uheldig og blev tildelt en lod på 94 tønder land længst mod øst op til Brandelev Holme skov og den strakte sig helt til byskellet mod Nr. Tvede i nord og byskellet mod Lille Tvede i syd. En stor del af lodden var uopdyrket og lå hen med elle- og pilekrat, indimellem var der grupper af større træer.

Christen opførte sin nye gård ganske tæt på skovgærdet og kunne begynde at opdyrke sin nye jord godt hjulpet af sine børn. Ældste søn Lars, som var min farmors farfar, var nu 19 år, lillebroderen var 14 år. Af døtrene var Ane 27 år og for længst gift og flyttet hjemmefra. Johanne var 25 år, mens Karen kun var 9 år.

I 1803 solgte Holmegaard gods alt sit bondegods heriblandt de 12 gårde i Brandelev, til rent selveje på meget lempelige vilkår. 2064 rdl. og 66 ¼ skilling uden udbetaling. 1/3 låntes i den kongelige almindelige enkekasse, 2/3 lod Holmegaard gods blive stående som prioritet i ejendommen. Heriblandt var Christen Henrichsens gård, som efterhånden i daglig tale blev kaldt Skovgaard, og Christen var nu selvejerbonde.

Skovgaard Brandelev 1980 privat foto

Stendysse i Brandelevholme skov er en anelig langdysse der måler 6,5x18 m med to gravkamre. Det østligste med 2 bæresten og 1 dæksten, det vestligste med 3 bæresten og 1 dæksten med mange skåltegn. Privat foto 1980.

Ældste søn Lars blev gift i 1802 med Birthe Pedersdatter. De boede hjemme på Skovgaard indtil 1806, da de købte Ørbækgaarden i Brandelev.

Som selvejerbonde kunne Christen Henrichsen udstykke gårdens jord. Datteren Johanne fik en parcel på 18 ½ tønder land af jorden længst mod nord, og den anden datter, Ane, fik en parcel på 28 ½ tønder land af jorden længst mod syd. Yngste søn, Morten, overtog Skovgaard med de resterende 47 tønder land. Karen og Christen blev boende på gården som aftægtsfolk. De blev efter den tids forhold meget gamle, men den 3. juli 1828 skete der det ulykkelige, at den gamle Christen Henrichsen faldt i gårdens brønd og druknede 84 år gammel. Året efter den 16. november 1829 døde Karen Jørgensdatter 80 år gammel.

Morten blev gift samme år, som han overtog Skovgaard i 1810, med Ane Madsdatter født i Hammer sogn i 1781. De fik børnene Hans født i 1811, Karen født i 1812, Lars født i 1814 og Anders født i 1819.

I daglig tale blev Morten kaldt Skovmorten og børnene Skovmortener. Familien blev meget velstående. Der er fortalt mange historier om at Skovmorten havde fundet sølvpenge gravet ned i skoven, og at han fandt en skat i stendysse, som ligger lige ved siden af gården.

Skovmorten blev ingen gammel mand. Han døde den 30. juli 1844 67 år gammel. Ane overlevede ham i 14 år og døde 16. januar 1858. Børnene forblev alle ugifte og boede på Skovgaard til deres død. Den længstlevende, Lars, døde 8. november 1897. Efter hans begravelse skrev sognets daværende præst, Borch, følgende optegnelser som er bevaret i Næstelsø præstegårds arkiv:

Pastor Borchs optegnelser om familien Mortensen, Brandelev.

”Den 8. nov. 1897 døde gdr. Lars Mortensen af Brandelev som den sidste af 4 ugifte søskende. Han beboede sine forældregård, der ligger til højre for vejen, lige før man når Brandelevholme skov. Hans forældre var døde, længe før jeg kom hertil (1888) men mange ældre folk i sognet har kendt dem. Det var efter sigende småt for dem, da de kom sammen, og intet menneske har kunnet forklare sig, hvor familiens velstand var kommen. Der går sagn om at ”Skovmorten”, faderen til de 4 søskende, havde fundet en hel bunke sølvpenge i skoven, men det har næppe noget på sig. Sagens har forældrene været sparsommelige og påpassende, og de har

vel fået lidt rente, og ved stadig at lægge lidt til er det med renter efterhånden blevet en kapital.

Før faderen døde, rådede han børnene til at blive ved gården, "thi," sagde han "så vil I aldrig komme i nød." Børnene fulgte rådet. 3 sønner og 1 datter forblev ugifte i hjemmet til deres død. Mens de var unge, gik alt godt. Anders var indskreven for gården og havde en tid sæde i sognerådet, en statelig mand at se til. De øvrige søskende havde nu penge på rente. Da jeg kom hertil, var den ene broder Hans, alt død, de øvrige 3 var alt den gang til års. Anders var den regerende, Lars var kun en slags tjenestekarl. Karen skulle styre huset, men der førtes et sølle hus. Tjenestefolk havde de aldrig i min tid på kosten. Menagen var højst uordentlig, de fik næsten aldrig varm mad. Der kom yderst få i hjemmet, man væmmedes ved griseriet, og utøj var der fuldt af. Hver lørdag tog brødrene gerne til Næstved. Anders gik da omkring og drak på værtshuse, idet han gav ud. Han var godt fuld, når de kørte hjem.

Gården blev drevet usselt og gav kun lidt af sig. I de senere år tog de nok af renterne for at leve. Det er betegnende, at uagtet de havde en halv snes gode køer, købte de både smør og ost. Den søde mælk blev givet svin, kalve og heste, intet under at alle dyr var smækfede derude.

1889 døde søsteren, hun lå nok halvdød i storstuen, da de fandt hende. Hun så nok gyselig ud og var aldeles fuld af utøj. De to brødre var nu ene tilbage, men fortsatte den forrige levevis. De havde aldeles ingen kvindelig betjening, men lavede selv deres mad til. Griseriet blev om muligt endnu værre.

Så skulle der laves testamente, og de tog til birkedommeren i Vesteregede. Anders ville give et beløb til stiftelsen i Næstved, Lars ville at pengene skulle komme sognet til gode. Enden blev, at de bestemte, at den længstlevende skulle have eneret over boet. Anders ventede nemlig som den yngste at overleve Lars. Til mig udtalte han engang, at kongen skulle arve ham, han var nemlig ivrig højremand.

Anders blev efterhånden mere og mere drikfædig, og i 1895 afgik han ved døden. Nu var der kun den gamle Lars tilbage. Aldrig så snart var Anders død, før Lars ville gøre testamente.

Allerede dagen efter broderens død drog han til Vesteregede, uagtet han var syg, han ville ikke vente, til broderen var begravet, "thi" sagde han, "jeg dør måske forinden." Da han kom til birkedommeren, dikterede han efter hukommelsen sin sidste vilje, han havde intet opskrevet, thi han kunne ikke skrive. 10.000 kr. skulle gå til et legat for fattige, 8.000 kr. til sygekassen i Næstelsø, 2.000 kr. til konfirmander, 5.000 kr. til birkedommeren, 2.000 til hver fuldmægtig, 3.000 til sognepræsten, 3.000 til førstelæreren i Næstelsø, 2.000 til andenlæreren der lige var ansat, og hvis navn han ikke kendte, "for at han ikke skulle blive flov, når førstelæreren fik arv", dernæst betænkte han sine naboer, sine tjenestefolk og en hel del stakler i sognet, dernæst også enkelte af familien. Da han var kommet op på mellem 70 og 80.000 kr. spurgte birkedommeren, om de skulle sige stop. Lars trak da ganske rolig to sparekassebøger op af lommen, de lød på 70.000, og så ejede han gården kvit og frit. "Så kan vi god blive ved lidt endnu," bemærkede birkedommeren. De blev ved, til de nåede op mod 90.000. Så bestemte han tillige, at boet skulle udrede al arveafgift. Familien fik resten, ca. 3.000 kr.

Senere blev dette testamente ordnet på den mest bindende måde, da man formodede, at familien – han havde kun fjernere slægtninge, som han ingen videre forbindelse havde haft med – ville søge at kuldkaste det. Det forsøgtes også, men forgæves.

Lars følte sig såre lettet, da den sag var ordnet. Den dag, han fulgte Anders til jorden, var han meget svag. Men hjemmet

blev nu gjort rent og ordentligt, han levede helt hyggeligt, især mod tidligere tider. Jeg havde aldrig været i gården, før Anders døde, thi jeg vidste, at de nødigt tog mod besøg, jeg havde kun talt med dem uden for gården. Nu kom jeg der ret jævnlig, og Lars var glad ved at se mennesker, men fast tyende på kost havde han dog ikke, en kone kom flere gange daglig og holdt orden, lavede lidt mad og snakkede. Alt gik ellers som før, den søde mælk fik dyrene. Lars gik også umådelig tarvelig klædt. Om aftenen måtte naboerne, der var indsatte som arvinger, besøge og underholde ham. De gav ham gerne skiftevis middagsmad.

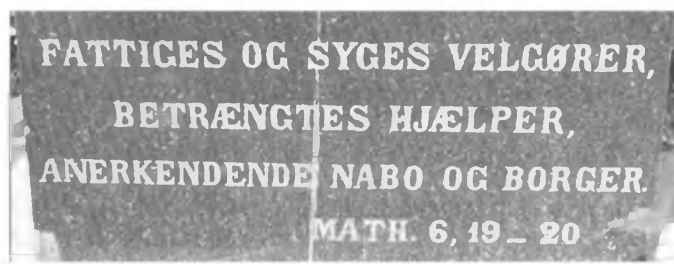
Kun enkelte forandringer blev foretaget i testamentet, blandt andet blev en slægtning udslettet, bl.a. fordi han havde talt hånende om det par tusind, han var tillagt. Lars gav dem så til et par andre, jeg tror de to smede i Brandelev. Hans gårdskarl i Næstved fik også 2.000 kr., ligesom både broderen og han stadig gav denne karl 2 kr. i drikkepenge, hver gang de var i byen.

1897 blev Lars alvorligt syg, jeg var nede at berette ham, som ofte bør, han var rolig og fattet og døde et par dage efter. Man kan sige, at ingen af disse søskende havde avlet glæde eller gavn af deres midler, men legaterne virker fremdeles og glæder mange fattige i sognet.

Det synes mig at eftertiden vil have nogen interesse i at vide lidt nærmere besked om denne familie, hvis sidste skud blev Lars Mortensen. Jeg behøver næppe at tilføje, at min forbavelse blev stor, da Lars dagen efter at have været i Vesteregede lod mig vide, at jeg skulle arve 3000 kr. Det var dog slet ikke personen, men sognepræsten, embedsmanden. Dog takker jeg Lars og endnu mere ham, der giver alle gode gaver. (Slut på optegnelser om familien Mortensen, Brandelev af pastor Borch)"

Blandt dem som Lars Mortensen betænkte i sit testamente, var også min fars bror, Jens, som arvede 2.000 kr. Jens var svagelig og sengeliggende fra sin fødsel og til han døde som attenårig i 1898, året efter Lars Mortensens død.

I gammel tid var det meget eftertragtet og også meget dyrt at blive begravet inde i selve kirken. Det var forbeholdt folk af en vis stand som f.eks. hvis der var store jordbesiddere i sognet og ellers præster og degne og deres familier. I Næstelsø findes der også flere begravelser inde i kirken, men først i 1800-tallet blev begravelser i selve kirken forbudt. Derefter var det fineste og mest eftertragtede at blive begravet så tæt som muligt på kirkens sydside.

Lige ud for indgangen til våbenhuset i Næstelsø kirke er familiegravstedet for slægten fra Skovgaard i Brandelev og her er rejst en sten, hvor der står følgende: "Gaardejer Lars Mortensen af Brandelev 1814-97. Fattiges og syges velgører. Betrængtes hjælper. Anerkendende nabo og borger. Mat. 6, 19-20."

Lars Mortensens død var slutningen på en slægts virke gennem 128 år på Skovgaard i Brandelev.

Høvdingsgård

Af Vagn Boberg Nielsen, Vordingborg.

Høvdingsgaard ligger på Kalvehavevej 29 ved Mern. Den ejes af Anita Halbye. Det er en af de 12 hovedgårde, der opstod da Vordingborg Ryttergods blev sat til salg i 1774. Den havde nr. 11 ved auktionen. Lillienskjold købte både nr. 10 og 11. Oprindeligt hed godset Høvdingshus gård og gods. På nr. 11s areal lå Høvdingshus, en gammel femlænget gård, der havde været en af krongodsets (ryttergodsets) største enlig liggende gårde i et par hundrede år.

Høvdingshus

Den første kendte fæster eller kongelige bonde på Høvdingshus var Laurids Krogh. Han var der 1609 – 42.

I 1642 blev han efterfulgt af Laurids Rasmussen Lerche. Han var gift 4 gange. Hans første kone havde været gift med en Hans Lerche. Men Laurids Lerche havde 2 stedsønner Hans og Mads Hansen Lerche. Laurids Lerche havde i 1627 overtaget Hans Lerches enke og gård 7/9 i Kindvig; men flyttede i 1642 til Høvdingshus.

Svenskekrigene

Under Svenskekrigene skete noget forfærdeligt. Svenskerne havde af og til været hårde ved Høvdingshus; men den værste var medløberen Lars Krog. Han havde været på Høvdingshus og stjæle heste flere gange. I 1660 skulle der gøres rent bord. Han ville have udleveret kobber- og sølvstøjt inden svenskerne forlod Sydsjælland. Han pinte først Laurids Lerche. Denne overlevede kun ved at spille død. Så begyndte Krogen at pine Boeld, der var Laurids 3. kone, ved at sætte tommelskruer på hendes fingre så blodet flød. Det endte med, at han pinte hende så meget, at hun døde af det.

Lars Krog forsvandt med en kobberkedel, han faldt i brønden; men blev senere pågrebet og henrettet ved Blåkilde ved Bårse.

Lercherne

Laurids Lerche overlevede og blev gift igen. Han døde i 1681. Hans 4. kone Maren blev derefter gift med Rasmus Lerche fra den anden Lerchefamilie på Højgård i Sageby. Han blev i 1692 efterfulgt af Laurids søn Jacob Lauridsen Lerche, der døde i 1701.

Hans Hansen Lerche fra Ornebjerg overtog enken og fæstet i 1701.

Frederik den tredjes søn, Prins Jørgen, havde krongodset 1670-1708. Ved overgangen til Frederik den fjerdes Ryttergods blev der gjort status. Høvdingshus var den største af Mern Sogns fæstegårde. Der var 8 heste, 6 køer, 10 får og 16 græsningshøveder. Der var en del græsningsarealer ned mod Mern Å og Fiskebækken. Hans Lerche døde i 1740. Enken Johanne fortsatte med sine sønner som medhjælpere.

I 1756 løste sønnen Jens Lerche hende af, men allerede året efter blev han beordret til at aflevere gården til skovridder Petersen fra Ennegaarde. Han skulle bo midt i sit beridt. Jens Lerche blev flyttet til en forfalden ødegård i Balle. Han slap dog med 2 rigsdaler i indfæstning. Skovridderen måtte betale 5 gange så meget. Lercheslægten breder sig ud over Mern Sogn og nabosognene. I dag er vi op mod 3000 personer, der er efterkommere af Lercheslægten uden at der er nogen der bærer slægtsnavnet bortset fra dem, der bærer det som mellemnavn. Ved Ryttergodsets salg i 1774, bliver skovridder Petersen købt ud. Han fik lov til at blive boende. Senere var der en skovfo-

ged; men i begyndelsen af attenhundredetallet blev Høvdingshus revet ned.

Ladegården

Lillienskjold købte de to godser nr. 10 og 11. Han holdt selv et areal svarende til den gamle Skuderupgaard (nr. 10); men forpagtede det meste ud til Peder Neergaard fra Billesborg ved Herfølge. Skuderup by blev nedlagt, og alle bønderne blev flyttet i 1775. Gårdmændene på de 5 nedlagte gårde, som skulle være hovedgårdsjord for Høvdingsgaard, blev skiftevis kaldt gårdmænd eller husmænd. Nedlæggelsen har tilsyneladende strakt sig hen til udskiftningen af Sønder Mern i 1797. Peder Neergaards broder Johan Thomas N. var forpagter på Høvdingsgaard en kort periode; men noget af jorden gik tilsyneladende tilbage til bønderne for en kortere periode. Østergaard hørte til Høvdingsgaard og var ladegård for denne, da der kun var få bygninger på denne. Peder Neergaard boede på Østergaard til 1796. Han opdyrkede denne, da det var tidligere overdrevsjord.

I 1785 solgte Lillienskjold både Lilliendal og Høvdingsgaard til den stenrige Reiersen, der i forvejen ejede både Nysø, Jungshovedgaard og Oremandsgaard. Han var også storaktionær i Asiatick Kompagni med tilhørende fabrikker. Asiatick Kompagni havde tjent uhyre mange penge på dansk neutralitetspolitik.

Peder Neergaard fortsatte som forpagter af Lilliendal (incl. det jord Lillienskjold selv havde drevet), Østergaard og de tilgængelige arealer af Høvdingsgaard. Derudover forpagtede han en halv gård i Stårby, der hørte under Beldringe kirke. Den halve gård + en halv gård af godsets fik kuskens Peder Mogensen nu i fæste, mod at han giftede sig med Peder Neergaards tjenestepige Maren Andersdatter, der var gravid. De giftede sig 2 måneder før fødslen. Barnet blev kaldt Antionette i 1798 efter godsejerinden Antionette Uldal.

Niels Lunde Reiersen

Reiersen døde i 1795. Han var ungkarl; men efterlod sig en formue, der var dobbelt så stor som værdien af de 5 godser, der blev solgt på auktion. Der blev oprettet en fond: Den Reiersenske Fond til fremme af manufakturvæsen, industrialisering m.m.

Hans inspektør Engelbrecht fik en pension på 2.000 rigsdaler, hans 2 forvaltere fik hver 1.000 rigsdaler. Alle hans folk, der havde været hos ham i 10 år fik det samme i pension som de hidtil havde fået i løn resten af deres levetid. Dem der havde været hos ham i 5 år fik det halve.

Bakkebøllerne

Bakkebøllegården hørte under Høvdingsgaard. Der var lang vej på hoveri. Man fik dog af Neergaard lov til at gøre det på Lilliendal; men der var stadig meget lang vej. Ved Reiersens død red Lars Stage og Jens Andersen - 2 af bakkebøllebønderne - til København ind til Engelbrecht og bad om, at få lov til at købe deres gårde fri og blive fri for den lange vej på hoveri. Engelbrecht var meget generøs. Bakkebøllebønderne fik lov til at købe deres gårde fri og låne pengene til det fra Den Reiersenske Fond. Senere betalte de lånet ud ved at fælde skoven, der stod langs deres strand ud til Storstrømmen. Derfor er Bakkebølle det eneste stykke af Sjællands sydkyst, der er skovløst. Jens Andersen kaldte sin gård for Engelbrechts Minde, senere dog omdøbt til Kølholm.

Den Reiersenske Fond eksisterer endnu. Der kan fortsat søges legater til sløjdkurser og den slags.

Høvdingsgaard blev i 1796 overtaget af generalfiskal og justitsråd Peter Uldall, der havde været forsvarer for Struense. Han købte både Høvdingsgaard og Lilliendal; men døde 2 år efter. Enken Antionette beholdt dem et år; men solgte dem hver for sig. Lars Terpager Hagen købte Høvdingshus gaard og gods, som godset blev kaldt. Han omdøbte det til Høvdingsgaard. Lars Terpager Hagen havde været forpagter af Petersgaard, der var ejet af hans svigerfar Peter Johansen. Karen Kirstine Johansen døde og han blev gift med Maren Elisabeth Bjørn. Ved folketællingen i 1801 var den vigtigste arbejdskraft muursvenden Jacob Bechmand på 24 år. Derudover var der 2 mandlige tjenestefolk på samme alder samt 5 tjenestepiger. Nu kunne man påbegynde opbygning af gården. Der blev bygget en bindingsværksgård.

Ved Lars T. Hagens død i 1833 arvede sønnen Peter Hagen godset. Han havde en husstand på 38 personer ved folketællingen 1834. Peter Hagen døde som sindssyg i 1848. Søster og svoger Maren Regine Hagen og Ernst A. Bilsted overtog Høvdingsgaard. Han gik i gang med at bygge en ny hovedbygning i senklassicistisk stil. Den stod færdig i 1852. Den er så senere blevet renoveret i 1901. Men Bilsted døde i 1871. Enken fortsatte til sin død i 1888. Svigersønnerne F.P.A. Uldall og Bredo O. Obelitz overtog godset og havde det i 13 år. Begge havde bopæl i København og havde høje stillinger i flåden og højesteret. De sluttede som henholdsvis viceadmiral og dommer.

Familien Lassen

I 1901 købte Axel Fr. J. C. Lassen Høvdingsgaard. Han havde ejet en tobaksplantage på Sumatra. Han overdrog i 1917 godset til sønnen Emil Schau Lassen. Han var løjtnant og 24 år. Et par år efter giftede han sig med Suzanne Raben-Levetzau fra Aalholm. Hun var forfatter af børnebøger. Hun skrev også bogen om sønnen Anders Lassen, der var født på Høvdingsgaard i 1920. Han gik i engelsk krigstjeneste og blev den højest dekorede danske soldat med Victoriakorset og 6 andre tappehedsmedaljer i 2. verdenskrig. Han faldt den 9. april 1945 som major i den engelske hær. Han gennemførte flere farlige og succesrige kommandoraid i Afrika, Grækenland og Italien. Broderen Frantz Lassen blev også født på Høvdingsgaard, inden familien i 1929 købte Bækkeskov og solgte Høvdingsgaard til E. A. Hagstrøm, der boede i U.S.A.

Familien Lystrup

Hagstrøm solgte i 1938 til Hans Chr. Lystrup gift med Ingeborg Søborg. Han var begyndt som cykelsmed i Slagelse, og dernæst at handle med motorcykler i 1902 og med biler i 1912. Han blev senere forhandler for General Motors og erhvervede i 1931 Mullerupgaard ved Slagelse og i 1938 Høvdingsgaard. Ved Lystrups død i 1962 overtog datteren Karen-Marie Lystrup Høvdingsgaard. Hun var gift med Anders W. Dinesen til Skørringe på Falster. De drev Høvdingsgaard og Skørringe sammen og boede på Skørringe. Driften var traditionel planteavl m.m., samt etablering af en 18 hullers golfbane på Skørringes jorde.

Karen-Marie og Anders Dinesen fik fire døtre Karin (1960), Anita (1963), Camilla (1965) og Rikke (1967), hvoraf den næstældste Anita overtog driften af Høvdingsgaard i 1991. Driften af Høvdingsgaard er traditionel planteproduktion, skovbrug, juletræer og udlejning af jagt og boliger. Arealet er på 792 ha. Anita blev i 1990 gift med Torben Halbye, og de har to børn, Stine (1990) og August (1993).

Historien er skrevet af Vagn Boberg Nielsen med Holger Munks notater og Lars Skovvangs aneopslag som kilde. Øvrige kilder: J.P. Trap: Danmark 5. bind, Større Gårde, Wikipedia og Historisk Samfund Præstø Amt 2011: Fra Høvdingshus til Høvdingsgaard af Ib Hjort-Hansen.

NYT FRA KREDSENE

Kredsens arrangementer er interessante, og alle medlemmer er velkomne til at deltage i det, der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2. Se i øvrigt foreningens hjemmeside.

Bornholmskredsen

Vi afholdt møde med generalforsamling den 3. juni i Rønne med advokat Christian Dohn, der fortalte om hans begivenhedsrige liv på Bornholm. Derefter afholdtes generalforsamling, hvor man kunne se tilbage på et aktivt år. Der var genvalg til Karsten Jørgensen og Jens Ole Munch. 15 medlemmer deltog.

Jens Ole Munch

Himmerlandskredsen

Kredsen havde den 17. april udflygt med efterfølgende generalforsamling. Vi besøgte Margit og Poul Henningsen, Lyngsø Søndergaard ved Nibe.

Gården ligger tæt på et skønt naturområde, Højris Mølle, hvor store dele har tilhørt gården, men som i 1993 blev købt af Danmarks Naturfond. I området kan man bl. a. finde egekrat, som kun findes få steder i Jylland.

De har et meget moderne og veldrevet kvægbrug med 265 sortbrogede køer og 300 ungdyr og kalve. De driver 220 ha med græs, majs og lucerne.

De overtog gården efter Pouls forældre i 1992. De er fælles om driften i det daglige, med hjælp fra to fuldtids medhjælpere i kostalden og en elev, der hjælper Poul i marken og ved forefalden arbejde. Margit står for kalvepasningen. Gården har en moderne løsdriftsstald med fire malkerobotter, bygget i 2010. I den tidligere løsdriftsstald går gårdens ungkreaturer og i den gamle oprindelige stald står de små kalve.

Mælken leveres til Arla, men køres enten til Bislev Mejeri til osteproduktion eller Akafa i Svendstrup, hvor man laver mælkepulver.

De har gylleforsuring, som er en ny teknik, der sørger for at sænke ammoniakfordampningen både omkring bedriften og i den gylle, der bliver kørt ud på marken. Noget af gyllen leveres til et biogasanlæg i Vegger, hvor gyllen omsættes til varme og strøm.

Efter besøget kørte forsamlingen til Skivum Krat, hvor vi efter et godt kaffebord holdt den årlige generalforsamling.

Efter de indledende manøvrer aflagde formanden, Mads P. Christensen, beretningen med omtalte af sidste års bedrifter.

Han omtalte også det kommende årsmøde, der finder sted i dagene 24.-26. maj i Rebild.

Jens Quist Fog fremlagde regnskabet. Indtægter 4741,50 kr. Udgifter 4354,00 Kr. Kassebeholdning 387,50 kr.

Der var genvalg til Peter Stoffersen, Nibe. Jens Quist Fog, Hornum og Mads P. Christensen, Als.

Bestyrelsen har konstitueret sig med Mads P. Christensen, formand. Peter Stoffersen, næstformand. Jens Qvist Fog, kasserer. Gudrun Knudsen, sekretær. Gregers Jensen, menigt medlem af bestyrelsen.

Gudrun Knudsen

Midtjysk kreds

Som nævnt i blad nr. 457 er der indkaldt til generalforsamling/årsmøde i Midtjysk Kreds den 6. august kl. 19.00 hos Martin Byskov Jeppesen på Gammelagergaard. Vallerbækvej 125. 7470 Karup.

Der er kaffe med brød og deltagerprisen er kr. 60,00. Tilmelding fra medlemmer af Midtjysk Kreds til fmd. Gunhild Olesen Møller på e-mail gunhildom@gmail.com

Det er et fællesarrangement med Ringkøbing Kredsen. Vi skal besøge en kvæggård. Der er 800 sortbrogede køer og der drives 800 ha. Medlemmer af Ringkøbing Kredsen bedes tilmelde sig til formand Harry Jensen på harry.jensen@stauning.dk

Reserver allerede nu datoen onsdag den 2. oktober kl. 18.30. Denne dag er kredsen inviteret til at besøge Skov A/S, Hedelund 4, Glyngøre, 7870 Roslev. Tilmelding på e-mail gunhildom@gmail.com senest søndag den 29. sept. Der er rundvisning og kaffe.

Skov A/S er et moderne industrieventyr startet af brødrene Kresten og Kjeld Skov i 60-erne. De første anlæg blev fabrikeret og afprøvet på det gamle herresæde Østergaard i Salling. På denne gård drev brødrene Skandinaviens største ægproduktion. Det var i forbindelse med opførelsen af to nye stalde at ideen om produktion af ventilationsanlæg opstod. Siden er virksomheden flyttet til industrikvarteret ved Glyngøre og beskæftiger 390 personer. Kundekredsen er global, og der er afdelinger flere steder i Asien.

Den 6. juni besøgte Midtjysk Kreds virksomheden Randers Tegl på Tindbækvej i Tjele. Aftenen indledtes med en film og herefter viste teknisk direktør Kresten E. Hansen rundt og vi så hvordan fabrikationen af mursten foregik fra leret blev gravet op, brændingen af stenene og til det færdige produkt, der var sirligt stablet på paller. Virksomheden har været i slægtens eje i flere generationer og det er to brødre med efternavnet Piper, der i dag er ejere. Virksomheden beskæftiger omkring 400 personer fordelt på otte adresser i Danmark, men er ellers globalt orienteret. Så selv i Australien er der kunder til mursten fra Tjele. Stenene produceres i mange farver og former, samt helt små ordrer efter særlige ønsker. Det var en interessant aften. 28 deltog i besøget, og nød fabrikkens værtskab.

Gunhild Olesen Møller

Nordsjællandskredsen

Fredag den 23. august, udflygt og generalforsamling

Vi mødes kl. 10.30 hos Ebbe Karmel i Gundsømagle for at se gamle biler, spise frokost og holde generalforsamling. Vi slutter dagen på Kroppedal museum.

Invitation følger på mail og pr. brev med tilmelding til Jørgen Bohn joge.bohn@mail.dk / 48 26 82 72 eller Jens Brogaard Jensen jensbjensen@privat.dk / 47 52 99 18.

Jens Brogaard Jensen

Ringkøbing Kreds og Midtjysk Kreds

Fællesmøde samt indkaldelse til generalforsamlinger.

Sted: Hos gårdejer Martin Byskov Jeppesen. Vallerbækvej 125, 7470 Karup. Tid: Tirsdag den 6. august kl. 19.00.

Deltagerpris kr. 60. Der serveres kaffe med brød.

Tilmelding senest fredag den 2. august for medlemmer af Ringkøbing Kreds til formand Harry Jensen på e-mail harry.jensen@stauning.dk og for medlemmer af Midtjysk Kreds til formand Gunhild Olesen Møller på e-mail gunhildom@gmail.com.

Samme aften indkaldes hermed til generalforsamling/årsmøde i følge vedtægterne. Begge kredse vil i aftenens løb afvikle deres generalforsamlinger.

Harry Jensen og Gunhild Olesen Møller.

Ringkøbingkredsen

Den 8. maj var 50 medlemmer mødt op ved Børsmose kirke i Oksbøl. Vi begynder med besøg i kirken, der ligger midt i Danmarks største skydeområde. Vi kørte rundt i området, hvor vi fik fortalt om lokaliteten. Det er 55 år siden staten eksproprierede ejendommene i Oksbøl. Dagen sluttede på Filsø Avlsgård, hvor kaffen serveredes i jagstuen.

Tirsdag, den 6. august indbyder Ringkøbingkredsen i samarbejde med Midtjysk kreds til besøg hos Martin Byskov Jeppesen, Gammelagergård, Vallesbækvej 125, 7470 Karup. Landbruget omfatter 800 malkekøer og 800 ha. Der serveres kaffe i gårdens kantine og derefter holder begge kredse generalforsamling,

Harry Jensen

Sjælland Syd

Kredsen indbyder til sensommer udflygt til Adamshøj Gods tirsdag den 10. september 2019 kl. 14.00.

Mødested: Adamshøjvej 37, 4100 Ringsted.

Godsejer, kammerherre Carl Boisen Thøgersen, Adamshøj vil stå for rundvisning - information om Adamshøj som landbrug og virksomhed.

Carl Boisen Thøgersen vil være vært for kaffen.

Efter besøget på Adamshøj drager vi videre til Ringsted Biogasanlæg, Mulstrup Møllevej 10, 4100 Ringsted, hvor direktør Michael Mølgaard vil stå for rundvisningen.

Efter gennemgang/rundvisning på Biogasanlægget har Slægtsgårdsforeningens bestyrelse fundet et sted, hvor den medbragte mad kan fortæres.

Pris pr. deltager for dagens arrangement er 100,00 kr. (afregnes kontant eller på mobilpay).

Tilmelding senest den 5. september 2019 til Torben Knudsen tlf.: 20 32 66 70, mail: spjellerup@dlgmail.dk eller Jørgen Elholm tlf.: 40 33 50 69, mail: elholm@lollands.net

Kredsen afholdt generalforsamling den 26. april hos Birgit og Jens Peter Hansen, Skovgård ved Haslev. For at begrænse udgifterne var generalforsamlingen henlagt til Skovgård, hvor de 24 medlemmer samledes i spisestuen, hvorfra der var udsigt til påfuglene.

Kredsformanden, Knud Pedersen, indledte med at Mindes kredsens tidligere formand Marie Hansen.

Beretningen blev taget til efterretning og regnskabet, der udviste et underskud på 1202 kr. og en kassebeholdning på 4.693,22 kr., blev godkendt.

Til bestyrelsen genvalgte Jens Peter Hansen medens Jørgen Elholm, Herlufmagle og Torben Knudsen, Næstved nyvalgte til afløsning af Knud Pedersen og Dorrit Røtting. Ole Krog Jensen genvalgte til revisor og Ruth Engelsborg Suhr genvalgte til revisorsuppleant.

Formanden takkede Dorrit Røtting for mange års arbejde i bestyrelsen. Jens Peter Hansen takkede Knud Pedersen for hans tid i bestyrelsen, hvor han trådte ind i 2009 og efter tre år blev formand. En opgave han har varetaget med stor omhu.

Efter kaffepausen fortalte major, tidl. folketingsmedlem Helge Adam Møller om sit liv fra jægersoldat til Folketingets præsidium. Det var et meget interessant og underholdende foredrag.

Efterfølgende har bestyrelsen konstitueret sig, og ny formand er: Jørgen Elholm, Østergård, Helgesvej 55 4160 Herlufmagle, 40 33 50 69. Næstformand: Torben Knudsen, Spjellerupvej 51, 4700 Næstved, 20 32 66 70. Sekretær: Jens Hansen, Skovgård, Ty Hastrupvej 10b 4690 Haslev. Kasserer: Esben Tue Christensen, Ømarksvej 112, 4100 Ringsted, 57 61 37 21.

Jørgen Elholm

Sønderjyllandskredsen

Sønderjyllandskreds havde indbudt til besøg på Klægager i Balum den 20. maj.

22 medlemmer var mødt frem på Klægager, den gamle digegreves gård, der i 2017 blev valgt til at være den smukkeste istandsatte gård i Danmark. Gårdens ejer, Christian Lorenzen, fortalte om slægten, der har været på gården i seks generationer. Der blev serveret kaffe i biblioteket, og så fortalte Ruth Lorenzen om gården og deres bondegårdsferie. Det blev en både interessant og hyggelig udflugt.

Paul Henrik Hansen

Vejlekredsen

Vi holdt sommermøde på Vindahlgård, onsdag den 12. juni. Der var 17, som var mødt op i fint vejr, hos Jørgen og Margit Jørgensen i Hedensted. Vi blev budt indenfor, hvor vi nød den medbragte kaffe. Jørgen fortalte om Vindahlgårds historie der var lidt anderledes. Gården var drevet af en mor og tre ugifte døtre fra 1886 helt frem til 1956, da den sidste pige døde. Jørgens far købte gården i 1962 med ca. 45 ha. Gården blev drevet med malkekøer og søer. Jørgen og Margit overtog med halvdelen i 1981 og resten 5 år efter. I halvfemserne var der en eksplosionbrand i tørreriet, der blev herefter bygget ny bindestald til 90 køer. Kvotaen blev solgt i 2003, og stalden blev udnyttet til kviehote, jorden blev for en stor del brugt til græs, som blev solgt som wrapballer, ca. 5000 om året.

I 2013 blev jorden solgt fra gården, Jørgen fandt ud af at titlen som rentier var ikke eksisterende, det koster at have penge på kontoen. De købte en Chinchilla besætning på 800 tæver, byggede stalden om med bure og varme, ca. 22 grader og tørt. Jørgen er med i en erfagruppe med de ca. 15 andre avlere, og så må de ellers prøve sig frem. Det er meget sunde dyr, der ikke kræver medicin og anden dyrlægehjælp. Foderet består af tørt hør og lidt piller, møget er tørt, så der var en god luft i stalden. Hunnen går drægtig i 115 dage og bliver parret lige efter fødsel, der er 4 unger i snit pr. tæve, og ca. tre kuld pr år.

Ungerne bliver pelset, når de er 8 måneder, da har de den hvide stribe på maven, som kendetegner et Chinchilla skind, vi prøvede at føle på en hun, ulden er meget blød og tæt. Hvis I vil se en pels, kan I måske huske de to pelse fra Matador, som blev sendt retur, det var Chinchilla pelse.

Da vi havde set og hørt nok om pelsdyr, gik vi i haven. Margit har i en del år lavet stauder, som hun sælger, der var åben hver lørdag og ellers efter aftale.

Det var to lidt specielle driftsgrene, vi her så på samme ejendom, men det så ud til at både Jørgen og Margit trivedes med det.

Dagen fortsatte nu til Uldum kro, hvor vi spiste, og snakkede og nød resten af den gode dag. Vejret var fint til udflugt, regnen kom da vi skulle hjem.

Steffen Juul.

Vendsysselkredsen

Den 1. juni var vi på besøg hos Anne-Marie og Klaus Aage Bengtson. De bor på "Elsnab"

ved Ulsted. De driver også "Nordkær" som er Klaus Aages hjem. Klaus Aage er godt inde i historien omkring begge gårde, der kan dateres 800 – 900 år tilbage, det var interessant at høre om. De driver næsten 1100 hektar økologisk planteavl.

Det er næsten udelukkende fremavl af flere forskellige afgrøder. Vi så maskinparken.

Efter frokosten så vi det nye minivådområde, og vi fik fortalt, at der er planlagt flere minivådområder. Vi kom forbi "Nordkær" og så de store kornsiloer med tørreri.

Vi fik også en historie af Jan Carlsen, Ulsted, om en meget gammel Ulvegrav.

Til sidst, serverede Anne-Marie eftermiddagskaffe med en dejlig kage til.

Niels Ole Volhøj.

Vestsjællandskredsen

Den 19. juni havde kredsen indbudt til sommerudflugt, hvor de 45 fremmødte samledes på SEAS-NVE i Svinninge, hvor vi blev modtaget med kaffe og kage. Derefter fortalte formanden for elselskabets bestyrelse, Jens Stenbæk, om oprettelsen af de to oprindelige selskaber, opbygningen af elforsyningen og endelig om de nye udfordringer for virksomheden. Der var tid til spørgsmål og det blev et meget oplysende besøg. Fra SES-Nve kørte vi de få kilometer til Svinningegården, hvor godsejer Simon Hansen-Nord tog imod, og efter velkomsten samledes vi i gårdbutikken, hvor han fortalte om gården, familien og driften. Gårdbutikken, der er indrettet i udlængen nær hovedbygningen, har frose skovkyllinger, forskellige grønsager avlet på Lammefjorden og øl fra Krenkerup gods. Simon Hansen-Nords kusine er gift med godsejer Reventlow på Krenkerup, så derfor blev det bryggeri valgt. Øllet er i øvrigt værd at køre efter. Der vankede også en forfriskning. Vi fortsatte gennem haven og forbi indhegningerne, hvor gårdens berømte skovkyllinger går. Derefter kunne man se sig om i maskinhuset og forsyne sig i gårdbutikken. Og så var den herlige dag til ende.

Onsdag, den 18. september kl. 14.00 besøger vi Løvenborg slot og have.

Parkeringsadresse er Løvenborg Allé 28, 4420 Regstrup, det er foran slottet.

Greve og grevinde Ahlefeldt-Laurvig har tilrettelagt 2½ times program for os. Vi begynder i slotsgården, hvor der gives en kort historisk fortælling om området og gården, fortsætter i haven og hører om dens anlæg, betydning og udvikling og slutter i nordfløjen, hvor vores værter byder på et glas hvidvin og fortæller mere om stedet.

Pris 200 kr. pr. person.

Der er plads til 40, så deltagelse er efter "først til mølle-princippet"

Tilmelding senest den 14. september til Ole G. Nielsen olegn@
mail.tele.dk eller 24 93 34 12

Karen Andersen

Århuskredsen

Kredsen havde et velbesøgt sommermøde den 17. juni, hvor man først besøgte Marit og Knud B. Overgaard på Højbygård ved Harlev. Efter velkomsten gik vi gennem hovedbygningens smukke stuer for at samles i haven, hvor Knud B. Overgaard fortalte om egnen, gårde og slægten. Marit er fra Norge og hun mødte Knud i Canada, hvor han var på uddannelsesophold. Vi så os også om i maskinhuset og fortsatte til Kirsten og Niels Elvstrøm, Tronvang, der ligger få kilometer fra Højbygård. Kirsten og Niels Elvstrøm er begge medlem af kredsens bestyrelse, og de havde dækket op i de rummelige stuer til kaffe og brød til de 35 forsamlede. Niels Elvstrøm, der har været regnskabskonsulent, fortalte, at han stadig har slægtens gård ved Jelling. Da han efter fem år på Landbohøjskolen rejste tilbage, havde han eksamensbeviset i den ene hånd og Kirsten i den anden.

Tronvang er aftægtsboligen, da gården Balager nu er overtaget af sønnen. I ægteskabet er tre sønner, der alle har etableret sig på ejendomme i nabolaget. De fire gårde ved Harlev og slægtsgården ved Jelling drives af sønnen Jens, der er agronom, og ansat ved Søhøjlandets regnskabskontor med rådgivning i miljøgodkendelser. Sønnen Anders er svinefagdyrlæge og ansat i Danvet, og sønnen Lars er pilot i North Flying.

Kirsten Binnerup.

Kommende kredsaktiviteter

Her bringes oversigten over kredsenes aktiviteter for de næste par måneder.
Udførlig indbydelse ses i afsnittet "Nyt fra Kredsene" og på foreningens hjemmeside.

Midtjysk kreds

Tirsdag, den 6. august kl. 19.00 besøg på Gammelagergård med generalforsamling.
Onsdag den 2. oktober kl. 18.30 besøg hos Skov A/S, Hedelund 4. Glyngøre. 7870 Roslev.

Nordsjællandskredsen

Fredag den 23. august kl. 10.30 udflugt til Gundsømagle med generalforsamling.

Ringkøbingkredsen

Tirsdag, den 6. august kl. 19.00 besøg på Gammelagergård med generalforsamling.

Sjælland Syd

Tirsdag den 10. september kl. 14.00 besøg på Adamshøj gods og Ringsted biogasanlæg.

Vestsjællandskredsen

Onsdag, den 18. september kl. 14.00 besøger vi Løvenborg slot og have.

Løvenborg slot